

**MEMÒRIA D'ACTIVITATS I RESULTATS DE L'ANY
2002**

XARXA DE CUSTÒDIA DEL TERRITORI

Febrer de 2003

Redacció:

Grup Impulsor de la Xarxa de Custòdia del Territori

Memòria d'activitats i resultats de l'any 2002. Xarxa de Custòdia del Territori
Febrer de 2003

MEMÒRIES DE LA XARXA DE CUSTÒDIA DEL TERRITORI, 1

Autors: Xavier Basora Roca i Jordi Pietx i Colom, Grup impulsor de la Xarxa de Custòdia del Territori

Publicació inèdita de distribució interna a les entitats, institucions i persones vinculades a la Xarxa de Custòdia del Territori

Us animem a fer ús i a difondre els continguts d'aquesta publicació, i us demanem que en fer-ho citeu la font de la informació.

Citació recomanada: Basora, X. i J. Pietx. 2003. *Memòria d'activitats i resultats de l'any 2002. Xarxa de Custòdia del Territori*. Memòries de la Xarxa de Custòdia del Territori, 1. Inèdit. 22 pp.

1. Antecedents

La **custòdia del territori** es refereix en un sentit ampli al "*conjunt d'estratègies i tècniques diverses que pretenen afavorir la responsabilitat dels propietaris i els usuaris del territori en la conservació dels seus valors naturals, culturals i paisatgístics i en l'ús responsable dels seus recursos*".

Figura 1. Propietaris i entitats de custòdia, persones clau per a la conservació del territori. Foto J.Pietx.

La proposta de constituir la Xarxa de Custòdia del Territori (XCT o Xarxa en endavant) va sorgir a rel de la **Declaració de Montesquiú** de custòdia del territori, aprovada el Novembre de 2000 al Seminari internacional del Castell de Montesquiú (Osona).

El desenvolupament de la XCT va rebre un impuls definitiu a la II Reunió de la Xarxa (Catalana) de Custòdia del Territori¹ celebrada a les Valls d'Àneu el novembre de 2001. En un taller de debat d'aquesta reunió s'esbossà ja el què podria ser la Xarxa. Finalment, els 70 participants a la reunió demanaren que s'impulsés la constitució formal de la XCT amb membres i una Oficina tècnica.

La constitució de la XCT està sent impulsada de forma voluntària per un grup de persones interessades en l'aplicació de la custòdia del territori a Catalunya. Aquestes persones es presenten com a "Grup impulsor de la Xarxa de Custòdia del Territori". Així mateix, es compta amb el suport de les més de 60 entitats i institucions signatàries de la Declaració de Montesquiú, algunes de les quals també participen activament en el procés de constitució de la XCT.

Durant el 2002, i a través del noticiari electrònic *Custòdia de 30 en 30*, s'ha plantejat que la XCT es constitueixi en **associació sense afany de lucre**

¹ Es considera que el Seminari de Montesquiú fou la I Reunió. Tant la I com la II Reunió de la XCT van ser organitzades per la Fundació Territori i Paisatge de Caixa Catalunya, i van comptar amb el suport institucional del Departament de Medi Ambient i, la I, de la Diputació de Barcelona.

formada per organitzacions i persones físiques vinculades i implicades en l'aplicació i l'ús de la custòdia del territori.

La **finalitat** de la Xarxa de Custòdia del Territori és impulsar l'ús de la custòdia del territori com a part de l'estratègia de conservació dels recursos i dels valors naturals, culturals i paisatgístics del territori. Per això dóna suport a la tasca de les entitats de custòdia, fa difusió especialitzada i general de la custòdia, treballa amb les institucions i agents implicats per desenvolupar-ne l'ús i porta a terme recerca aplicada en custòdia del territori.

2. Memòria d'activitats i resultats

A continuació es presenten les actuacions dutes a terme per la XCT al llarg de l'any 2002, organitzades en dos àmbits de treball:

- Procés de creació de la XCT.
- Projectes de la XCT.

2.1. Procés de creació de la XCT

Es refereix a totes aquelles activitats realitzades de cara a la constitució de la XCT com a associació, així com per aconseguir el finançament necessari.

- **Reunions amb els principals patrocinadors**

La constitució formal de la XCT es va supeditar inicialment a la signatura de diferents convenis de finançament i suport amb el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, l'Àrea d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona i la Fundació Territori i Paisatge, així com a la signatura d'un conveni per a la cessió de la seu de l'Oficina tècnica de la XCT amb la Universitat de Vic.

Al llarg de l'any s'han mantingut diverses reunions amb diferents institucions per concretar el corresponent conveni de suport a la XCT. A finals d'any, s'ha aconseguit el compromís de suport econòmic del Departament de Medi Ambient i la Fundació Territori i Paisatge i un conveni marc amb la Universitat de Vic que inclou la cessió de locals.

- **Presentacions de la XCT**

Durant el 2002 el Grup impulsor va portar a terme 40 reunions i presentacions en petit grup per donar a conèixer la custòdia del territori i el projecte de constituir una xarxa per impulsar-ne l'ús.

Una de les presentacions més destacades va ser la que efectuaren el 19 de març Jordi Parpal (Fundació Natura), Miquel Rafa (Fundació Territori i Paisatge) i Jordi Pietx (Grup impulsor de XCT) davant la Comissió (informativa) de problemàtica del món rural del Parlament de Catalunya. Com a resultat d'aquesta compareixença, els grups parlamentaris presentaren una proposició no de llei conjunta instant al govern a estudiar un marc jurídic, econòmic i fiscal

que contribueixi a l'impuls de la custòdia a Catalunya, que fou aprovada durant la tardor².

Taula 1. Organitzacions i institucions on es va presentar el projecte de la XCT durant l'any 2002

-
• Ajuntament de Cassà de la Selva	• Diputació de Girona
• Ajuntament de Juneda	• Direcció General de Patrimoni Natural, Generalitat de Catalunya
• Ajuntament de Palau de Plegamans	• Estudi DTUM
• Ajuntament de Sabadell	• Fundació per a la Conservació del Voltor Negre
• Ajuntament de Sta. Perpètua de Mogoda	• Fundació Natura
• Ajuntament de Tremp	• Fundació Natura Parc
• Associació Balear d'Amics dels Parcs	• Fundació Territori i Paisatge
• Associació Hàbitats / Projecte Rius	• GEPEC
• Àrea d'Espais Naturals, Diputació de Barcelona	• Grup d'Estudis de l'Aiguabarreig
• Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis	• Grup Ornitològic Balear (GOB)
• Centre de la Propietat Forestal, Generalitat de Catalunya	• Grup de Recerca de Vertebrats de la Universitat de Barcelona
• Centre de Recerca Ecològica i d'Aplicacions Forestals	• Institució Catalana d'Història Natural
• Centre Tecnològic i Forestal de Catalunya	• Institut Internacional de Dret i Medi Ambient
• Col·legi d'Enginyers Forestals	• Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya (JARC)
• Conselleries de Medi Ambient i d'Urbanisme, Generalitat Valenciana	• La Banqueta, grup naturalista de Juneda
• Conselleria de Medi Ambient, Govern Balear	• La Bassa Roja
• Consorci per a la Defensa de la Conca del Besòs	• SEO/Birdlife
• Consorci Forestal de Catalunya	• Servei de Parcs Naturals, Diputació de Barcelona
• Departament de Política Territorial i d'Obres Públiques, Generalitat de Catalunya	• Unió de Pagesos
	• Universitat de Vic
	• WWF / Programa Mediterrani
-

• **Pla director de la Xarxa de Custòdia del Territori i Jornada de treball**

El Pla Director és el document de referència de la XCT per als propers quatre anys (2003-2006)³. S'hi defineixen la filosofia, la finalitat i el marc general d'activitat de la XCT. El Pla es va elaborar durant el primer semestre de l'any i

² Resolució 1554/VI del Parlament de Catalunya, sobre la custòdia del territori aprovada per la cambra a la Sessió 41, de 23.10.2002 (DSPC-C 381, BUTLLETÍ OFICIAL DEL PARLAMENT DE CATALUNYA Núm. 353, 11.11.02).

³ Grup impulsor de la Xarxa de Custòdia del Territori. 2002. Pla director de la Xarxa de Custòdia del Territori. Documents ocasionals de la Xarxa de Custòdia del Territori, 1. Inèdit. 69 pp.

es va presentar la primera edició el mes de setembre. El document de base fou elaborat pel Grup Impulsor i les diferents organitzacions de la XCT van participar en la seva redacció a través d'una jornada de treball.

La jornada de treball va celebrar-se el 29 de juny i va comptar amb la col·laboració del Projecte Rius i la Institució Catalana d'Història Natural, i amb el suport institucional de la Diputació de Barcelona. Van participar-hi 26 persones, representant a 16 organitzacions diferents. La jornada es va estructurar en una presentació, dues sessions de treball i un acte final de conclusions i propers passos de la Xarxa. Com a resultat de la jornada, i gràcies a les aportacions dels relators dels grups de treball (Maite Garrigós, Ajuntament de Cassà de la Selva; Roger Arquimbau, LA VOLA; Vicenç Acuña, Dept. d'Ecologia, UB), es va elaborar un document de conclusions.

Figura 2. Grup de treball a la jornada de definició de Pla director de la XCT.

Foto N.Prat.

- **Anagrama de la XCT**

Arrel de la primera publicació editada per la XCT (*vegeu* apartat 2.2), es va decidir crear l'anagrama de l'entitat. Es va contractar un artista plàstic, que va elaborar una primera proposta d'anagrama. Posteriorment es va consultar a les persones més vinculades a la XCT fins a obtenir la versió definitiva.

Figura 3. Anagrama de la XCT.

- **Estatuts de la XCT**

Durant la primavera el Grup impulsor de la XCT començà a treballar en els estatuts, que després foren consultats a diversos advocats especialitzats, per elaborar un primer esborrany d'estatuts de la XCT. Posteriorment es va obrir un període d'esmenes entre els integrants de la XCT que va donar lloc a una primera versió dels estatuts. Aquesta primera versió va ser revisada de nou per advocats i serà presentada al Preconsell de membres de la XCT perquè l'accepti com a definitiva.

- **Enquesta a les entitats de custòdia**

A rel de l'elaboració de la guia d'opcions (vegeu 2.2) i per seguir fomentant la participació en el procés de constitució de la Xarxa, el setembre de 2002 es va difondre una enquesta a totes les organitzacions signants de la Declaració de Montesquiú (53 en aquell moment). L'enquesta formulava un total de 38 preguntes i pretenia conèixer una mica més la realitat actual de les organitzacions interessades en la custòdia del territori i vinculades a la Xarxa, així com les perspectives futures i alguns altres elements més concrets que en aquell moment es volia conèixer.

Entre setembre i novembre de 2002 es van rebre 18 respostes a l'enquesta, 3 de les quals d'organitzacions balears i 15 d'organitzacions catalanes. Fora de termini es van rebre 3 respostes més. Posteriorment es van explotar les dades obtingudes i es va elaborar un informe de resultats⁴.

- **Preconsell de membres**

A principis de desembre es va crear el Preconsell de membres de la XCT (que esdevindrà el futur Consell directiu), que actua com a òrgan decisor fins que tingui lloc l'Assemblea constitutiva de la XCT. Està format inicialment per 10 persones que representen 6 entitats i 2 ajuntaments (vegeu capítol 4). La primera reunió d'aquest Preconsell va tenir lloc el 19 de desembre, aprofitant la presentació de la primera publicació de la XCT (vegeu apartat 2.2).

- **Declaració de Montesquiú**

La Declaració de Montesquiú de custòdia del territori és el document marc per impulsar la custòdia a Catalunya. Inicialment la Declaració fou signada per 43 organitzacions i en finalitzar l'any 2002 ja l'havien signada 61 organitzacions (vegeu llista completa a l'apartat 4).

⁴ Ferran, A. i J.Pietx. 2002. *Enquesta 2002 a les entitats vinculades a la Xarxa de Custòdia del Territori. Informe final*. Informes de la Xarxa de Custòdia del Territori, 1. Inèdit. 18 pp.

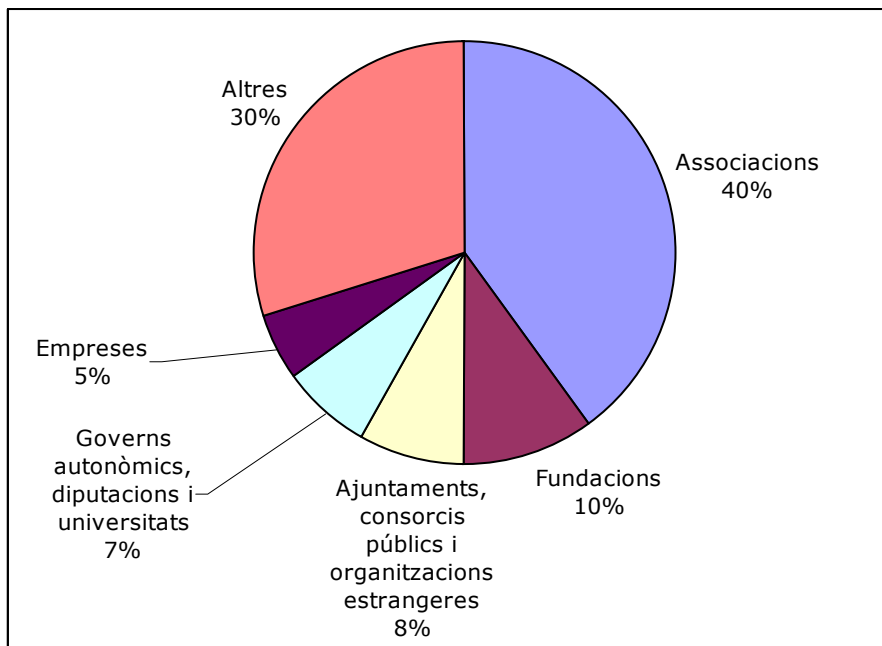

Figura 4. Tipus d'organitzacions signants de la Declaració de Montesquieu.

2.2. Projectes de la XCT

Al llarg del 2002 la XCT, malgrat encara no ser una organització formal, ha promogut i executat alguns projectes propis que han servit com a exemple del que serà la seva futura tasca.

- **Noticiari electrònic *Custòdia de 30 en 30***

El *Custòdia de 30 en 30* té una periodicitat mensual. L'època 0 del noticiari es va iniciar el mes de març i s'ha anat trametent via correu electrònic a tots els integrants de la llista electrònica (*vegeu* més endavant). L'edició ha anat a càrrec del Grup Impulsor de la XCT amb aportacions dels integrants i persones vinculades a la XCT.

El noticiari informa de les novetats sobre el procés de creació de la Xarxa i dels seus primers projectes, de les notícies relacionades amb la custòdia i de les eines que existeixen per afavorir-ne el seu ús (ajuts econòmics, activitats formatives, manuals, etc). També inclou un apartat on les organitzacions de la XCT poden formular les seves demandes de suport.

Pel que fa a la difusió del noticiari, el nombre de subscriptors ha passat del 132 del núm. 0 fins als quasi 300 del núm. 8 (*vegeu* figura 5). No s'ha quantificat el nombre real de lectors, però per les respostes rebudes a qüestions diverses (jornades, distribució de documents, etc.), s'estima que poden ser més de 100 les persones que llegeixen a fons el noticiari cada mes. La majoria de lectors són de Catalunya, seguits dels de les Balears i els de la resta de l'Estat.

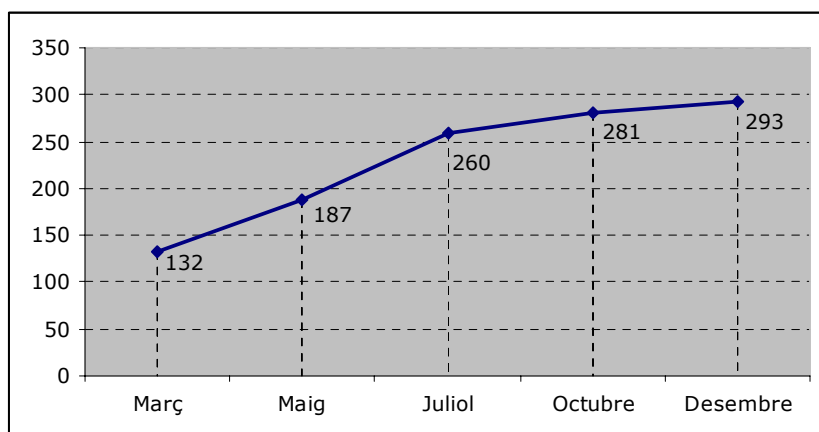

Figura 5. Evolució del nombre de subscriptors del *Custòdia de 30 en 30* (2002).

- **Llista electrònica de la XCT**

Un dels principals vehicles de comunicació entre el Grup Impulsor de la XCT i les entitats i persones vinculades a la XCT ha estat una llista de distribució electrònica. Aquesta llista estava formada inicialment pels participants de la II

Reunió de la XCT i posteriorment s'ha anat incrementant amb persones interessades en la Xarxa de Custòdia del Territori fins a un total de 300 subscriptors a finals d'any. En el moment d'inscriure's, les persones reben un missatge de benvinguda i a continuació reben tots aquells missatges informatius sobre les activitats, a més del noticiari mensual *Custòdia de 30 en 30*.

- **Grup de treball d'acords de custòdia en finques agràries**

Una de les formes de treball i participació de la XCT són els grups de treball. Aquests grups es creen per tractar un tema específic d'interès per a la custòdia del territori i estan constituïts per representants de diferents organitzacions vinculades a la Xarxa.

El primer grup de treball de la XCT és el d'acords de custòdia en finques agràries. Aquest grup, constituït la primavera de 2002, compta amb 7 integrants i 8 observadors. Els 7 integrants representen a les següents organitzacions: Estudi DTUM, Fundació Natura, Institució Catalana d'Estudis Agraris, Institució Catalana d'Història Natural i SEO-Birdlife/Catalunya. El desenvolupament dels contractes territorials d'explotació, previstos per la Llei 18/2001 d'Orientació Agrària, va ser la principal motivació per constituir el grup de treball.

Figura 6. El Grup de treball d'Acords de custòdia en finques agràries reunit a la seu d'Unió de Pagesos, amb el seu responsable de política agrària Sr. Andreu Ferrer. Juny de 2002. Foto X.Sabaté.

Al llarg del 2002 el grup de treball es va reunir una vegada amb el Sr. Andreu Ferré, responsable de Política Agrària d'Unió de Pagesos per parlar sobre els treballs de desenvolupament del decret de contractes territorials d'explotació. En la reunió es va decidir elaborar un breu document de criteris tècnics, mesures i objectius que haurien de contemplar els contractes territorials d'explotació. Aquest document es va finalitzar a principis del 2003⁵ i va

⁵ Basora, X. (Editor). 2003. *Proposta de criteris tècnics, mesures i objectius per als contractes territorials d'explotació*. Documents ocasionals de la Xarxa de Custòdia del Territori, 2. Inèdit. 21 pp.

comptar amb la participació activa de quatre membres del grup de treball i una observadora.

- **Proposició no de llei i estudi d'opcions jurídiques**

El 31 de maig, a proposta de la XCT, els grups parlamentaris van presentar a la mesa del Parlament de Catalunya una proposició no de llei basada en l'apartat introductori de la Declaració de Montesquiú i en la Moció 112/VI de juny de 2001 per la qual el Parlament va donar suport al foment de la custòdia. A través de la proposició no de llei el Parlament de Catalunya insta el Consell Executiu a elaborar, abans de setembre de 2003, "un estudi d'opcions jurídiques, fiscals i d'ajuts per a la custòdia del territori i les entitats de custòdia, que inclogui propostes d'actuacions futures en tots aquests àmbits, amb l'objectiu de contribuir a l'impuls de la custòdia del territori a Catalunya". La proposició va aprovar-se el 23 d'octubre en sessió de la Comissió de Política Territorial i Medi Ambient del Parlament de Catalunya⁶. L'estudi és previst que s'elabori al llarg del 2003.

- **Guia d'opcions de custòdia en finques privades**

El 19 de desembre es va presentar a la sala de juntes de La Pedrera (Fundació Caixa Catalunya) la publicació *Opcions per a la custòdia del territori en finques privades. Guia pràctica per a la propietat*⁷, editada conjuntament per la Fundació Territori i Paisatge i la Xarxa de Custòdia del Territori i amb la col·laboració i el suport de la Fundació Natura, el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, l'Àrea d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona, la Diputació de Girona, el Centre de la Propietat Forestal i el Consorci Forestal de Catalunya i l'Estudi DTUM. La presentació va comptar amb la participació de 32 persones representant a diverses organitzacions vinculades a la Xarxa.

Aquesta publicació s'emmarca en el procés de difusió i d'implantació dels nous mecanismes de la custòdia del territori. Consta de 32 pàgines, 3 capítols i 3 annexos. S'hi detallen 17 tipus de mecanismes de custòdia del territori disponibles al nostre país. En la guia destaquen les 15 entitats de custòdia que ja operen actualment a Catalunya, les Balears i el País Valencià.

⁶ Vegeu nota al peu núm. 3.

⁷ Asensio, N.; Cortina, A. i Pietx, J. 2002. *Opcions per a la custòdia del territori en finques privades. Guia pràctica per a la propietat*. Xarxa de Custòdia del Territori i Fundació Territori i Paisatge – Obra Social Caixa Catalunya.

Figura 7. Portada de la guia d'opcions de custòdia per a finques privades.

- **Articles, xerrades i altres presentacions de custòdia del territori**

A llarg del 2003 el Grup impulsor de la XCT va portar a terme 6 xerrades, comunicacions i intervencions en actes diversos, donant a conèixer les possibilitats de la custòdia. També es van preparar 3 articles, dos dels quals en actes als quals vàrem ser presents.

- *Jornades Passat, present i futur dels comunals*. Sort (Pallars Sobirà). 4 de maig de 2002. Presentació sobre custòdia i possibilitats en les propietats comunals del Pirineu Català⁸.
- *Introducción a la Custodia del Territorio y su aplicabilidad en un sistema de espacios naturales protegidos*. 9 de maig de 2003. Presentació al Postgrau de Gestió d'Espais Protegits d'EUROPARC-Espanya. Universitat Autònoma de Madrid.
- *Simposi La Dimensió Ambiental del Territori davant els Drets Patrimonials*. Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 30-31 de maig de 2002. Comunicació escrita sobre custòdia del territori com a estratègia de protecció en el marc del dret civil⁹.
- *Introducció a la custòdia del territori*. 30 de maig de 2002. Màster en Intervenció i gestió del paisatge. Universitat Autònoma de Barcelona.
- *Introducció a la custòdia del territori*. 12 de juny de 2002. Curs de doctorat en Ecologia del paisatge. CREA. Universitat Autònoma de Barcelona.

⁸ Pietx, J. *Custòdia del territori i terrenys comunals reflexions per al present i el futur*. Comunicació a les Jornades Passat, present i futur dels comunals. Sort 2-4 de maig de 2002. Inèdit, 6 pp.

⁹ Pietx, J. *Custòdia del territori: Una nueva vía de acuerdo entre la sociedad y la propiedad privada para una conservación del territorio orientada al derecho civil*. Simposi La Dimensió Ambiental del Territori davant els Drets Patrimonials. Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 30-31 de maig de 2002. Inèdit, 6 pp.

- *Cap a una xarxa de custòdia del territori a Catalunya*. 3 d'octubre de 2002. Cicle de conferències "El Paisatge com a Patrimoni". Museu de Granollers.
- *La custòdia del territori. Nous mecanismes per a la gestió i conservació de boscos i finques rústiques de propietat privada*. Article a la revista *Silvicultura*. Primer Trimestre de 2002¹⁰.

- **Primers assessoraments a entitats de custòdia**

El Grup impulsor també va assessorar 8 projectes i iniciatives de custòdia del territori que en aquell moment es començaven a dissenyar, i algunes que ja es trobaven en funcionament. En alguns casos va ser una revisió via electrònica de propostes i idees, en d'altres casos es va fer una visita a les persones i/o el lloc on es desenvolupaven els projectes. Alguns assessoraments van incloure un informe escrit, i així ho indiquem; en d'altres simplement es va tractar d'orientacions o revisió de documents via correu electrònic.

- La Bassa Roja (Vallfogona de Balaguer, la Noguera). Acords de custòdia dels Sots de Vallfogona (bosc de ribera al Riu Segre), i a les estepes de Menàrguens.

Figura 8. Ricard Blanch, de La Bassa Roja, observant uns secans a Menàrguens (la Noguera) on l'entitat valora la possibilitat d'acceptar la cessió de la gestió. Foto J.Pietx.

- Grup d'Estudis de l'Aiguabarreig (la Granja d'Escarp, el Segrià). Estratègia general de conservació i desenvolupament de l'Aiguabarreig del Segre-Cinca.
- Ajuntament de Tremp (Pallars Jussà). Projecte de conservació i desenvolupament de la Terreta i acords de custòdia de la Roureda d'Aulàs.
- SEO/Birdlife. Revisió del model de conveni administratiu per a la conservació de terrenys municipals d'interès ornitològic.
- Conselleria de Medi Ambient. Govern Balear. Orientacions a la proposició de Llei de Biodiversitat de les Balears (articles referents a custòdia del territori).

¹⁰ Pietx, J. *Nous mecanismes per a la gestió i conservació de boscos i finques rústiques de propietat privada*. *Silvicultura*, 34: 3-5. Centre de la Propietat Forestal.

- Associació Balear d'Amics dels Parcs; GOB; Fundació per a la Conservació del Voltor Negre; Fundació Natura Park; Govern Balear. Informe de Valoració al desenvolupament de la custòdia a les Illes Balears.

Figura 9. Membres de la Fundació per la Conservació del Voltor Negre i de l'Associació Balear d'Amics dels Parcs durant la visita de Juliol de 2002. Foto J.Pietx.

- Ajuntament de Cassà de la Selva. Revisió del document de treball per a la constitució del Consell Municipal de Custòdia del Territori.
- Les Basses de'n Coll (Pals – Baix Empordà). Orientacions a la gestió de la reserva natural privada i a la implicació i participació de la propietat.

- **Presència als mitjans de comunicació**

Durant l'any 2002 la custòdia del territori va tenir 9 aparicions als mitjans de comunicació de Catalunya i les Balears. Totes les aparicions van ser en premsa exceptuant-ne una a televisió i una a ràdio. 3 d'aquestes aparicions van fer menció expressa de la XCT mentre la resta foren genèriques sobre la custòdia del territori.

Taula 2. Mitjans de comunicació on va aparèixer la custòdia del territori durant l'any 2002

-
- Diari de les Balears
 - El Noticiari. Publicació sobre el medi, revista de LA VOLA
 - Ona Mallorca
 - El Punt Diari Girona
 - Silvicultura, revista del Centre de la Propietat Forestal
 - Televisió Espanyola a Catalunya
 - El Temps
 - La Vanguardia (2)
-

- **Ajuts sol·licitats**

Al llarg del 2002 s'han sol·licitat dos ajuts econòmics per desenvolupar projectes de la XCT: el sistema electrònic d'informació de la XCT i l'inventari d'entitats i iniciatives de custòdia del territori a Catalunya.

El mes de maig es va presentar a la Fundación Biodiversidad una sol·licitud de finançament per a la creació i el manteniment del sistema electrònic d'informació de la XCT (pàgina web, noticiari electrònic i llista de distribució), que fou desestimada el mes d'octubre.

L'inventari d'entitats i d'iniciatives de custòdia del territori a Catalunya és un projecte per catalogar de manera exhaustiva les entitats i iniciatives de custòdia del territori que existeixen actualment al nostre país, contribuint així a conèixer i difondre aquesta filosofia de conservació del territori. El mes de setembre es va elaborar el projecte d'inventari i es va presentar com a candidat al VI Premi Caixa de Manresa de Medi Ambient i Patrimoni natural. El projecte no resultà guanyador i per tant resta pendent d'execució.

- **Participació en un intercanvi de patrimoni local i sostenibilitat a Portugal**

La segona setmana de novembre en Jordi Pietx va representar la XCT a Mértola, al sud de l'Alentejo (Portugal), en un intercanvi del *Programa WWF-Across the waters* organitzat per l'Associação de Defesa do Património de Mértola (ADPM). L'associació va mostrar interès en la custòdia del territori. A més, es van començar a valorar possibles vies de col·laboració entre ADPM i la XCT, sense arribar encara a propostes concretes. Posteriorment, es va elaborar un informe de l'intercanvi¹¹.

¹¹ Pietx, J. (en premsa). Associação de Defesa do Património de Mértola: un exemple d'intervenció integrada en la conservació d'un territori, la seva cultura i les seves persones. Documents de la XCT.

Figura 10. Visites a artesans i productors locals durant l'intercanvi WWF/ADPM a Mértola (Alentejo, Portugal). Fotos M.Sanjuán.

3. Memòria econòmica i de suport no monetari

Durant l'any 2002 la Xarxa de Custòdia del Territori no ha tingut personalitat jurídica pròpia, i per tant no ha tingut comptabilitat ni pressupost propi. No obstant volem reflectir aquí els recursos econòmics que altres organitzacions i institucions han gestionat i dedicat a projectes promoguts pel Grup impulsor de la XCT.

- **Despeses econòmiques**

Durant el 2002 la tasca de la XCT va suposar una despesa total de 10.684,68 €. Aquests recursos es van aconseguir per a l'edició i la coordinació de la guia *Opcions per a la custòdia del territori en finques privades. Guia pràctica per a la propietat*, que també va compensar la despesa en material fungible i desplaçaments del grup impulsor vinculada a la tasca d'edició de la guia durant el 2002.

Aquests recursos econòmics foren proporcionats per la Fundació Territori i Paisatge (77,5%) i per les diferents institucions col·laboradores en la guia: Departament de Medi Ambient, Diputació de Barcelona i Diputació de Girona (5,6% cadascun), i Centre de la Propietat Forestal i Estudi DTUM (2,8% cadascun). La FTP es va fer càrrec directe de diferents despeses, mentre que les subvencions de les institucions foren gestionades per la Institució Catalana d'Història Natural, que es va fer càrrec del pagament de les diferents despeses imputades.

- **Suport no monetari**

A més dels suports econòmics rebuts la XCT també va comptar amb suports directes no monetaris per al desenvolupament de la seva tasca durant l'any 2002.

- Fundació Natura. Participació no remunerada en els treballs de redacció de la guia *Opcions per a la custòdia del territori en finques privades. Guia pràctica per a la propietat*.
- Associació Hàbitats/Projecte Rius. Suport en la recepció d'inscripcions a la Jornada de Participació del pla director de la XCT (29.6.02).
- Diputació de Barcelona. Cessió de l'auditori, sales de treball i costos de les pauses-cafè de la Jornada de Participació del pla director de la XCT (29.6.02).
- Institució Catalana d'Història Natural. Suport en la preparació de documentació per a la Jornada de Participació del pla director de la XCT (29.6.02), i en la tramitació de les subvencions per a l'edició de la guia *Opcions per a la custòdia del territori en finques privades. Guia pràctica per a la propietat*.

- Grup impulsor de la Xarxa de Custòdia del Territori. Dedicació professional no remunerada als projectes i iniciatives de la XCT durant l'any 2002¹².

4. Recursos humans i suport associatiu

En aquest apartat indiquem totes les persones i organitzacions que durant l'any 2002 han contribuït a la tasca de la Xarxa de Custòdia del Territori. També s'inclou el registre d'organitzacions signants de la Declaració de Montesquiú (vegeu 1).

Grup Impulsor de la Xarxa de Custòdia del Territori

- Xavier Basora Roca
- Antoni Ferran i Mèlich
- Jordi Pietx i Colom
- Xavier Sabaté i Rotés

Col·laboradors del Grup Impulsor

- Ricard Blanch Villalba
- Núria Prat i Bau
- Joaquim Puntí i Recasens

Preconsell de membres de la Xarxa de Custòdia del Territori (constituït el 19.12.02)

- Josep Àngel Alert (Ajuntament de Tremp)
- Núria Asensio i Francesc Giró (Fundació Natura)
- Ricard Blanch (La Bassa Roja)
- Eugeni Capella (GEPEC)
- Maite Garrigós (Ajuntament de Cassà de la Selva)
- Núria Morral (Associació Hàbitats / Projecte Rius)
- Jordi Pietx (Grup impulsor XCT)
- Eduard Plana (Centre Tecnològic i Forestal de Catalunya)
- Miquel Rafa (Fundació Territori i Paisatge)

¹² Es varen cobrar les despeses directes de comunicacions, desplaçaments i material fungible.

Grup de treball d'acords de custòdia en finques agràries

Membres:

- Xavier Basora – Grup impulsor de la Xarxa de Custòdia del Territori i secretari del grup de treball.
- Albert Cortina – Estudi DTUM.
- Josep Germain - Institució Catalana d'Història Natural.
- Jordi Parpal - Fundació Natura.
- Jordi Pietx – Grup impulsor de la Xarxa de Custòdia del Territori.
- Raimon Roda – Institució Catalana d'Estudis Agraris
- Cristina Sánchez - Societat Espanyola d'Ornitologia (SEO/Catalunya)

Observadors:

- Jordi Bartolomé - Facultat de Veterinària, Universitat Autònoma de Barcelona
- Jordi Bellapart - Servei de Parcs Naturals, Diputació de Barcelona
- Ricard Blanch - La Bassa Roja (Vallfogona de Balaguer)
- Ignacio Congost - consultor ambiental de les comarques d'Alacant
- Esther Fanlo - consultora ambiental de les terres de Lleida
- Josep A. Melero - tècnic de LA VOLA a les Cases d'en Puig (El Prat de Llobregat)
- Xavier Sabaté – impulsor de la Xarxa de Custòdia del Territori
- Marc Sanjuan - WWF Programa Mediterrani

Entitats i institucions signants de la Declaració de Montesquiú, 31.12.02

Ajuntament del Bruc
Ajuntament de Cerdanyola del Vallès
Ajuntament de Granollers
Ajuntament de Mollet del Vallès
Ajuntament de Salou
Associació Balear d'Amics dels Parcs
Associació Catalana de Ciències Ambientals
Associació Hàbitats, Projecte Rius
Associació de Naturalistes de Girona
Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis
Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà
Centre de la Propietat Forestal
Centre for Land & Water Stewardship (Canadà)
Centre Tecnològic i Forestal de Catalunya
Col·lectiu Ecologista l'Alzina
Consell Insular de Menorca
Conservatoire du Littoral (França)

Consorci el Far – Centre dels treballs del mar
Consorci Forestal de Catalunya
Coordinadora per a la Salvaguarda del Montseny
DEPANA
Departament de Geografia-Universitat Autònoma de Barcelona
Diputació de Barcelona, Àrea d'Espais Naturals
Els Verds d'Eivissa
Escola Superior d'Enginyeria Forestal, Universitat de Lleida
Essex County Greenbelt Association (EUA)
Estació Biològica de l'Aiguabarreig
Estudi DTUM
FAPAS (Fondo para la Protección de los Animales Salvajes)
Federació Catalana de Pesca Esportiva i Càsting

Fundació per a la Conservació del Voltor Negre	Iniciativa per Catalunya-Verds
Fundació Lleida 21	Institució Catalana d'Història Natural
Fundació Natura	IPCENA
Fundació Territori i Paisatge	Land Trust Alliance (EUA)
Fundació per a la Vida Silvestre a la Mediterrània	La Banqueta, ADPN
Fundación Naturaleza y Hombre	La Bassa Roja, Amics de la Natura
Galanthus	LA VOLA
Generalitat de Catalunya, Departament de Medi Ambient	NEREO
GEPEC	Pla estratègic de la Vall del Ges, Orís i Bisaura
GEVEN (Grup ecologista del Vendrell i Baix Penedès)	QLF/Atlantic Center for the Environment (EUA)
Govern Balear, Conselleria de Medi Ambient	SEO/Birdlife
Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Natura	Societat Catalana d'Ordenació del Territori
Grup de Biologia de la Conservació – Equip Àliga Perdiguera (Universitat de Barcelona)	Unió de Pagesos
Grup d'Estudis de l'Aiguabarreig	Unitat d'Agricultura - Departament de Ciència Animals i dels Aliments (Universitat Autònoma de Barcelona)
Grup de natura Freixe	WWF Programa Mediterrani
	X3 – Estudis Ambientals

5. Indicadors de resultats

Els objectius de la XCT i les accions que se'n deriven són molt diverses i complexes de cara a aconseguir una major implantació de la custòdia del territori a Catalunya. És essencial, doncs, disposar de mecanismes concrets per al seguiment i l'avaluació de l'actuació i, sobretot, de l'impacte de l'acció de la XCT en aquesta implantació.

El Pla director de la XCT defineix fins a 30 indicadors de resultats, agrupats en dos grans tipus: els indicadors del funcionament intern de la pròpia XCT (en tant que organització) i els indicadors de la tasca externa desenvolupada per la XCT (i els seus efectes o impactes sobre el territori).

Atès que al llarg del 2002 la XCT encara no s'ha constituït formalment com a associació, no es tenen en compte els indicadors de funcionament intern. Pel que fa als indicadors externs, només s'analitzen aquells que en els moments de redactar aquesta memòria són aplicables (*vegeu* taula següent).

Taula 3. Indicadors de resultats de la XCT i tendències desitjables

Codi	Indicador	Valor 2002	Valor o tendència desitjada
1	Núm. assistents a les activitats	58	↑ Que augmenti
2	Sectors de procedència dels assistents	Organitzacions vinculades	↑ Que augmenti
3	Núm. publicacions (diverses)	4 pròpies 3 contribucions	↑ Que augmenti
4	Núm. visitants web, fòrums...	Δ 161 (C30-30)	↑ Que augmenti
5	Núm. contactes de la Xarxa a nivell internacional	3	↑ Que augmenti
6	Núm. accions per assolir els incentius fiscals	1	Neutre
7	Assessoraments a iniciatives de custòdia del territori	8	↑ Que augmenti
8	Compliment del pla director XCT	----	

- **Comentaris a la Taula anterior** (indicats pel codi de referència):

1. Pel que fa al nombre d'assistents a activitats, la XCT ha realitzat enguany dues activitats obertes al públic, la Jornada de treball del Pla Director i la

presentació de la guia d'opcions. El nombre d'assistents va ser respectivament de 26 i 32 persones, la qual cosa indica una tendència moderadament positiva.

2. El sectors de procedència dels assistents va ser semblant en els dos actes, bàsicament representants d'organitzacions vinculades a la XCT.
3. La XCT ha elaborat una publicació, *Opcions de custòdia del territori en finques privades. Guia pràctica per a la propietat*, editada conjuntament amb la Fundació Territori i Paisatge de Caixa Catalunya, la Fundació Natura, i diversos suports institucionals. A més a més, ha elaborat dos documents ocasionals (*Pla director de la XCT* i *Proposta de criteris tècnics per als contractes territorials d'explotació*) i un informe (*Enquesta 2002 a les entitats vinculades a la Xarxa de Custòdia del Territori*). També ha elaborat 3 articles per a publicacions d'altres organitzacions.
4. Com es pot observar en la figura 5, l'increment del nombre de subscriptors del *Custòdia de 30 en 30* al llarg del 2002 ha estat de 161, la qual cosa és un bon indicador del grau de difusió de l'activitat de la XCT.
5. Enguany la XCT ha establert diversos contactes en l'àmbit internacional, concretament amb la l'Associacao de Defesa do Património de Mértola (Portugal), amb el QLF/Atlantic Center for the Environment (EUA) i amb la Land Trust Alliance (EUA).
6. Finalment, i a proposta de la XCT, s'ha aconseguit que el Parlament de Catalunya insti el Consell Executiu a elaborar, abans de setembre de 2003, un estudi d'opcions jurídiques, fiscals i d'ajuts per a la custòdia del territori i les entitats de custòdia.
7. El grup impulsor de la XCT ha assessorat a 8 iniciatives de custòdia durant aquest any 2002 (vegeu l'apartat 3).

6. Publicacions

Les diferents publicacions de la XCT de l'any 2002 s'han enumerat al llarg d'aquesta memòria. Les seves referències complertes consten als peus de pàgina del text. Aquestes publicacions es poden aconseguir a l'espai web de la XCT o sol·licitant-les a la nostra oficina tècnica.